

Корсунська А.Д.,
студентка 6 курсу, 3 групи, Слідчо-криміналістичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ЛАТЕНТНОСТІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Ключові слова: домашнє насильство, латентність, насильство в сім'ї, запобігання злочинності.

Анотація. У тезах розглянута латентність злочинів домашнього насильства. Встановлені причини латентності домашнього насильства.

Анотація. В тезисах рассмотрена латентность преступлений домашнего насилия. Установлены причины латентности домашнего насилия.

Ключевые слова: домашнее насилие, латентность, насилие в семье, предупреждение преступности.

Summary. In theses examined the latency of domestic violence crimes. The reasons of latency of domestic violence crimes is established.

Keywords: domestic violence, latency, crime prevention.

Згідно з чинним законодавством України насильство в сім'ї це різного роду умисні дії фізичного, статевого, економічного та психологічного характеру, які вчиняє один член сім'ї по відношенню до іншого її члена, якщо ці дії порушують права та свободи останнього та завдають чи можуть завдати йому моральну шкоду, шкоду фізичному чи психічному здоров'ю.

На сьогоднішній день проблема вчинення насильницьких злочинів в сімейно-побутовій сфері є широко розповсюдженою. Для злочинності в сімейно-побутовій сфері є характерними тісний зв'язок відповідних кримінологічних явищ й процесів міжособистісних відносин, що можуть призводити до негативних наслідків [1, с. 3].

Особливістю таких злочинів є їх латентність, що зумовлюється низкою причин, як наприклад: страх постраждалої особи перед кривдником звернутися до правоохоронних органів; переконання, що злочину не буде приділена необхідна увага та вірогідність того, що він залишиться нерозкритим тощо.

Питанню причин латентності насильства в сім'ї присвячувались праці багатьох вчених, зокрема, науковець Л.О. Шевченко пропонує їх розподіл на такі три основні підвиди: 1) недостатня правова обізнаність осіб у чинному законодавстві загалом, та в нормах сімейного, цивільного, кримінального та адміністративного права зокрема; 2) відсутність у свідомості осіб розуміння того, що правопорушення на сімейнопобутовому ґрунті негативне явище та є архаїзмом патріархальної системи побудови подружніх відносин. Насильство в сім'ї помилково розглядається як допустимий елемент виховання; 3) існування авторитарної структури відносин у сім'ї спричиняють формування пасивної позиції «слабкої сторони» подружжя [3, с. 73].

Вперше на світовому рівні проблема сімейного насильства була актуалізована завдяки спільним діям міжнародного руху у захист прав жінок, оскільки саме жінки склали найбільш уразливу та незахищену групу, що страждала від насильницьких дій з боку членів своєї родини.

Згідно з дослідженнями Організації Об'єднаних Націй майже третина жінок світу ставали потерпілими від насильства на сімей-

но-побутовому ґрунті [2, с. 135]. У 1996 році ООН визнала його «серйозним злочином проти особистості і суспільства, що не може бути таким, що вибачається та толерується».

З цього приводу цікавим є дослідження, що проводилось у Республіці Польщі та було присвячене протиправності дій жінок, які на основі сімейно-побутового насильства над ними, убили своїх чоловіків (партнерів) або нанесли різного ступеня тяжкості тілесні ушкодження. На основі досліджень та опитувань вказаної категорії осіб встановлено, що неодноразово внаслідок систематичних страждань та принижень потерпілі були за крок до прийняття рішення про вбивство свого чоловіка-кривдника. Велика кількість з опитаних жінок неодноразово боялися за своє життя та життя своїх близьких. Дослідженням було виявлено, що більшість таких жінок перебували у шлюбі в середньому 10 років, а тривалість насильства співпадала з тривалістю шлюбу [4, с. 30].

Задля того щоб уникнути подібних наслідків необхідні дії як з боку органів протидії домашнього насильства, так і самої жертви. Своєчасне повідомлення потерпілою особою про акти насильства над нею та належне реагування органів поліції, соціальної допомоги, психологів на факти тривалого насильства в сім'ї дало б можливість вчасно виявити та попередити більш тяжкі злочини на сімейно-побутовому ґрунті.

Яскравим прикладом ігнорування фактів насильства в сім'ї правоохоронними органами є рішення ЄСПЛ №33401 / 02 від 09.06.2009. У цій справі заявниця та її мати неодноразово були жертвами побиття. Вони кілька разів подавали заяву в поліцію, але чоловік погрожував вбивством і вони її забирали, при цьому поліція просто закривала справу, не цікавлячись причинами такої поведінки. Під час чергового побиття заявниця отримала 7 ножових поранень м'яких тканин. Цього разу справа дійшла до суду, де було вирішено накласти штраф у розмірі всього 385 євро. Після цього жінки ще кілька разів звернулися в поліцію, заявивши про загрозу вбивства. Їх опитували, але справу не заводили і не проводили ніяких слідчих заходів. Тому заявниця та її мати вирішили таємно втекти, але чоловік дізнався про це, і застрелив свою тещу. Після цього потерпіла особа звернулася до ЄСПЛ за захистом своїх прав.

Таким чином, насильство в сім'ї є проблемним явищем для сучасного суспільства. Дане питання потребує прийняття відповідних заходів як превентивного, так і профілактичного характеру. Ігнорування фактів насильства з боку уповноважених органів та неповідомлення з боку потерпілих осіб призводить до підвищення рівня їх латентності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б. М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері : монографія / Б. М. Головкін. – Х. : Нове слово, 2004. – 252 с.
2. Качинська М. О. Досвід Польської Республіки у сфері попередження насильства в сім'ї / М. О. Качинська // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 2. – С.134-136
3. Гендер у психологічних та соціальних дослідженнях : навч. посіб. / Л. О. Шевченко, Ю. В. Кобікова та ін. – К., 2015. – 148 с.
Науковий керівник: к.ю.н., доц. С.Ю. Лукашевич